

ložom i kupolnom lanternom, gradi kulu Revelin i gradske zidine te biva imenovan gradskim protomagistrom. God. 1485. radi svoje remek-djelo: u katedrali kleše ciborij glavnoga oltara s prizorima *Navještenja*, koji svjedoči o njegovoj privrženosti gotičkim predajama, ali i vladanju novim renesansnim stilom. Nakon toga, u istome duhu radi opremu za dubrovački samostan Apostola i projektira zvonik franjevačkoga samostana u Hvaru, čiju je gradnju završio njegov brat *Vlahuša — Blaž* (spominje se 1468 — 1516), koji zajedno s *Jerko n* (1487 — 1518) kleše stilsku opremu za novoizgrađene privatne kuće, crkve i javne zgrade. Sinovi su Marka Andrijića *Petar*, *Josip* i *Andrija*.

Petar Andrijić (spominje se od 1492. u Korčuli, do 1553. u Dubrovniku) uči zanat u obiteljskoj radionici, a potom samostalno ugovara poslove s privatnicima i državnom upravom u Dubrovniku. Od 1520. radi popravke na oba kata dvorišnih arkada Kneževa dvora. Istodobno dovršava oplatu dvorišta Divone po projektu P. Miličevića. U Dubrovniku se 1520. obvezao podignuti pročelje crkve Sv. Spasa; pri gradnji kao projektant i građevinski poduzetnik uključuje u rad svoju braću i ostale klesare s Korčule. Ta je crkva s kasnorenesansnim pročeljem i gotičkom konstrukcijom unutrašnjosti najbolje Petrovo ostvarenje. God. 1526. u Stonu uređuje solane, a u Dubrovniku izrađuje nosač s dekorativnim dijelovima na gradskoj loži. Za vlasteline Buniće izrađuje krunu zdenca s grbovima i kasnogotičku kapelu na terasi ljetnikovca u Batahovini (1532) a do 1537. obradio je arhit. plastiku u stilu visoke renesanse na crkvi Blagovijesti kraj vrata od Ploča. U Hvaru mu se pripisuju dvije kapele (1536 — 38) sa sjev. strane franjevačke crkve. — *Andrija Markov* (djeluje 1511 — 32) i *Frane Jerkov* (djeluje 1507 — 23) pojavljuju se kao izvođači jednostavnih klesarskih poslova ili voditelji kamenoloma, dok *Nikola Blažev* (djeluje 1512 — 53) radi na renesansnim pregradnjama samostana na Lokrumu, na dubrovačkoj crkvi Sv. Roka i na pročelnom trijemu Divone. *Josip Markov* (1503 — 47) stupa u službu Dubrovačke Republike, podiže javne objekte, gradsku žitnicu, obnavlja Knežev dvor te sudjeluje na gradnji Divone i utvrda na Pločama. *Nikola Franov* i *Ivan Josipov* radili su do kraja XVI. st. u Dubrovniku, a s njima se gasu umjetničke predaje u obitelji koje se tek povremeno obnavljaju u Korčuli s radom sitnoslikara *Kuzme Andrijića* (kraj XVIII. st.).

Djelujući uglavnom u Dubrovniku, vezani sa zavičajnom Korčulom kao žarištem kamenarske proizvodnje, A. čine jezgru tzv. dubrovačko-korčulanske graditeljske i klesarske škole. Građeci vrhunske spomenike naše gotičko-renesansne arhitekture dopunili su tipološko bogatstvo cjelina i različitih oblikovnih pojedinosti. Najveće su pak zasluge imali na održavanju kontinuiranoga umjetničkoga izraza koji je učvrstio kulturno jedinstvo hrv. primorskih krajeva.

LIT.: C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939. — *Isti*, Naši graditelji i kipari XV i XVI st. u Dubrovniku, Zagreb 1947. — V. Foretić, Podrijetlo porodice korčulanskih kamenara Andrijića, Peristil, 1960, 3. — D. Domančić, Reljef N. Firentinca u Hvaru, Prilozi — Dalmacija, 1960. — I. Fisković, Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala, Split 1972.

I. Fis.

ANDRIJ IZ KOTORA, graditelj (XVI. st.) iz Kotora Vinodolskoga (selo iznad Crikvenice). S majstorom Perom iz Omišlja započeo 1533, a dovršio 1536. gradnju renesansnoga zvonika crkve *Uznesenja Marijina* u Omišlju na otoku Krku (glag. natpis nad ulazom u zvonik).

ANDROVIĆ, Nikola (Nicolo), ljekarnik i fotograf (Herceg-Novi, 5. I. 1824 — Zadar, 4. III. 1895). Diplomirao farmaciju na Sveučilištu u Padovi 1849. Fotografiskim radom započeo u Herceg-Novom. Od 1869. djelovao u Zadru gdje je vodio i fotografski atelje. Portretirao je sudionike Dalmatinskoga sabora 1870. U suradnji s fotografom M. Goldsteinom izradio je foto-monografiju o putovanju cara Franje Josipa I. po Dalmaciji 1875 (24 fotografije većinom reportažnoga karaktera, i tekst na hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku) koja se ubraja u najranije foto-monografije i najranije foto-reportaže u Hrvatskoj.

LIT.: N. Grčević, Rana fotografija u Zadru, Zadarska revija, 1978, 2—3. — *Isti*, Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1981.

N. Gč.

ANDRUŠKO, iluminator (XV. st.). God. 1419. dubrovački svećenik Nikola Milogostić od njega oporučno naručuje misal za oltar Sv. Križa u dubrovačkoj katedrali.

LIT.: C. Fisković, Dubrovački sitnoslikari, Prilozi — Dalmacija, 1950, str. 8.

ANDEL, Mladen, arhitekt (Zagreb, 16. X. 1944 — Udbina, 26. VII. 1980). Diplomirao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1968. Projektirao predškolske i školske ustanove: dječje jaslice (1971) i stacionar za prihvata djece »Stjepan Flajpan« (1974) u Zagrebu, dječju ustanovu u

M. ANDEL, srednjoškolski centar u Malome Lošinj

Novom Travniku (1972), dječji vrtić u Biogradu na moru (1973), srednjoškolski centar u Malom Lošinj (1971), eksperimentalnu osnovnu školu u Raskrižju kraj Delnica (1977). S R. Tajderom razrađuje sustav racionalnog planiranja i projektiranja predškolskih ustanova (komponibilni sustav »Megas«) kojim omogućuje stvaranje velikih kapaciteta na malim gradskim lokacijama: dječje ustanove Srednjaci II (1977) i Gajnice III (1978) u Zagrebu i dječji vrtić u Obrovu (1979). Anđelova se arhitektura odlikuje istraživanjem prostornih struktura i narativno-simboličkim oblikovanjem arhit. elemenata, što je posebno uočljivo na obiteljskim zgradama (kuća Matić u Kraljevcu kraj Čakovca, 1976).

LIT.: A. Pasinović, Stacionar za prihvata djece »Stjepan Flajpan« u Zagrebu, ČIP, 1975, 263. — »Megas« komponibilni sistem predškolskih ustanova, Arhitektura, 1979, 170. — R. Tajder, M. Anđel 1944 — 1980, ČIP, 1980, 332.

J. M. M.

ANDELIĆ, Pavao, arheolog i povjesničar (Sultici kraj Konjica, 29. II. 1920 — Sarajevo, 7. VIII. 1985). Završio je Pravni fakultet u Zagrebu i Filozofski fakultet u Sarajevu. Doktorirao u Beogradu 1972. Od 1955. radio u Zemaljskome muzeju u Sarajevu. Istraživao srednjovj. bosanske utvrđene gradove i sakralne spomenike; pisao o općim problemima kulturne povijesti. Važnija arh. istraživanja vodio na ostacima vladarskih dvorova u Bobovcu i Kraljevoj Sutjesci, na krunidbenoj i grobnoj crkvi bosanskih vladara u Milima (Arnautovići) kraj Visokog, na crkvi Sv. Luke u Jajcu i dr.

BIBL.: Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1970; Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u XIV i XV stoljeću, Sarajevo 1973; Historijski spomenici Konjica i okoline, Konjic 1975.

R.

ANDEO LOVROV ZADRANIN, graditelj u Dubrovniku (XIV. st.). Sin graditelja Lovre iz Zadra i brat graditelja Nikole, Jurja i Petra, koji su djelovali u Dubrovniku i Kotoru. Spominje se u Dubrovniku 1339—68. gdje od 1348. vodi gradnju crkve Sv. Vlaha.

LIT.: C. Fisković, Zadarski majstori u Dubrovniku tokom 14. stoljeća, Anali — Dubrovnik, 1953, str. 400. — *Isti*, Prvi poznati dubrovački graditelji, Dubrovnik 1955, str. 88—89.

ANGELI RADOVANI, Frano Branko, slikar (Ston, 22. I. 1878 — Zagreb, 24. I. 1962). Slikarstvo je studirao u Veneciji (1899—1901) i u Beču (1904—1908). God. 1909—12. živio u Milanu; 1915. politički je emigrant u Londonu. Bio je profesor crtanja u Zagrebu 1921—25. i u Vukovaru 1929—32. Prve crteže i ilustracije objavio je 1901. u listu »Prosvjeta« u Zagrebu i u almanahu jugoslav. studenata »Sloboda« u Grazu. U to vrijeme počeo se baviti karikaturom. Bio je lik. urednik lista »Neue Glühlichter« u Beču 1907—12. U Milanu je uređivao književno-satirički tjednik »Diogenes« 1910. Napisao je dramu *Damjan Juda* (1907) a u rukopisu je ostavio prijevod Danteova *Pakla* i dopunu Gundulićeva *Osmana*. Njegove *Ode slavenstvu* preveo je na talijanski futurist F. T. Marinetti (1909). I sâm se bavio prevodenjem (E. Zola, A. Daudet, Ch. Nodier). U Zagrebu je uređivao humoristički tjednik »Koprive« (1913, 1914). Slikao je portrete i pejzaže, bavio se ilustracijom i grafičkim oblikovanjem. Samostalno je izlagao u Londonu (1916) i u